

SKUPŠTINA CRNE GORE
Odbor za ljudska prava i slobode

Br. 00-67/14-
Podgorica, 24 novembar 2014. godine

ODBORU ZA MEĐUNARODNE ODOSE I ISELJENIKE

Na osnovu člana 210 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, podnosim Izveštaj o učešću članova Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, doc. dr Srđe Popovića i prim. dr Izeta Bralića na Interparlamentarnoj konferenciji "Građansko zastupanje i političko učešće nacionalnih i etničkih manjina", organizovanoj od strane Narodne skupštine Republike Srbije i Evropskog parlamenta, 20. i 21. novembra 2014. godine u Narodnoj skupštini Republike Srbije u Beogradu.

Izveštaj je usvojen na 39. sjednici Odbora za ljudska prava i slobode, održanoj 4. decembra 2014. godine.

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković

DOSTAVLJENO:

- doc.dr Miodragu Vukoviću, predsjedniku Odbora,
- Vesni Radulović, sekretaru Odbora,
- članovima Odbora za ljudska prava i slobode

IZVJEŠTAJ SA
INTERPARLAMENTARNE KONFERENCIJE "GRAĐANSKO ZASTUPANJE I POLITIČKO
UČEŠĆE NACIONALNIH I ETNIČKIH MANJINA",

**održane , 20. i 21. novembra 2014. godine u Beogradu,
u organizaciji Narodne skupštine Republike Srbije i Evropskog parlamenta**

Interparlamentarna konferencija "Građansko zastupanje i političko učešće nacionalnih i etničkih manjina" organizovana je od strane Narodne skupštine Republike Srbije i Evropskog parlamenta, 20. i 21. novembra 2014. godine u Narodnoj skupštini Republike Srbije u Beogradu.

Na Konferenciji su učestvovali poslanici Evropskog parlamenta, poslanici zemlja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, predstavnici Delegacije Evropske unije u Srbiji, predstavnici ministarstava i nezavisnih državnih organa u Republici Srbiji, kao i predstavnici savjeta nacionalnih manjina i organizacija civilnog društva.

Predstavnici Skupštine Crne Gore na ovoj Konferenciji bili su članovi Odbora za ljudska prava i slobode, poslanici doc. dr Srđa Popović i prim. dr Izet Bralić.

Konferenciju su otvorili Maja Gojković, predsjednica Narodne skupštine Republike Srbije i Ivo Vajgl, poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za spoljne poslove.

Predsjednica Narodne skupštine Republike Srbije je izrazila zadovoljstvo što je Narodna skupština Republike Srbije zajedno sa Evropskim parlamentom organizator i domaćin Konferencije posvećene poštovanju manjinskih prava, kao jednom od temelja na kome počivaju savremene demokratije. Istakla je da je pitanje zaštite prava i položaja nacionalnih manjina, obezbjeđivanje uslova za očuvanje nacionalnog identiteta, uz mogućnost da nacionalne manjine istovremeno budu integrisane u društvo veoma važno za Srbiju, kao multietničku državu. Ukazala je da je poštovanje manjinskih prava u Republici Srbiji garantovano Ustavom, zakonima i ratifikovanim međunarodnim sporazumima. Navela je da je u Srbiji u toku formiranje nacionalnih savjeta nacionalnih manjina nakon izbora održanih 26. oktobra 2014. godine. Predsjednica Narodne skupštine je istakla da je Srbija posvećena članstvu u Evropskoj uniji, kao i da je regionalna saradnja jedan od spoljnopolitičkih prioriteta Srbije.

Poslanik Evropskog parlamenta Ivo Vajgl je istakao da Evropski parlament organizacijom ove konferencije pruža poruku da je posvećen procesu proširenja Evropske unije. Ocijenio je da je za države Zapadnog Balkana bitno da usvoje evropske vrijednosti i standarde i naglasio da su države ovog regiona postigle veliki napredak kada je u pitanju proces pomirenja i regionalne saradnje.

Prvog dana Konferencije analizirane su *nacionalne i supranacionalne garancije za zaštitu etničkih i nacionalnih manjina, a o ustavnim normama, izbornim sistemima i primjeni tih standarda u praksi* govorili su Đovani Pogeski, profesor sa Univerziteta u Salentu, u Italiji i Pal Čaku, član Odbora za građanske slobode, pravdu i unutrašnje poslove Evropskog parlamenta.

Na Konferenciji je bilo riječi o promovisanju pomirenja, sprečavanju prijetnji po bezbjednost i stvaranju uslova za miran suživot, do potpunog integrisanja u društvo pripadnika nacionalnih i etničkih manjina. Panelisti za ovu temu bili su: Meho Omerović, predsjednik Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije, Ivo Vajgl, poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za spoljne poslove i Emir Adžović, koordinator Zajedničkog projekta Evropske unije i Savjeta Evrope za promovisanje ljudskih prava i zaštitu manjina u jugoistočnoj Evropi.

Predsjednik Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije, Meho Omerović je istakao da je poštovanje ljudskih i manjinskih prava temelj demokratskog društva, što je posebno važno za Srbiju kao višenacionalnu državu koja se nalazi u postkonfliktnom periodu. Naveo je da u Srbiji postoji dobar zakonski okvir za zaštitu ljudskih i manjinskih prava, ali je potrebno uložiti dodatne napore da se u punoj mjeri primjenjuje ono što je Ustavom i zakonima zagwarantovano. Jedan od glavnih zadataka za Narodnu skupštinu i nadležni Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova je

jačanje njihove kontrolne uloge. Omerović je istakao da država mora da obezbijedi adekvatnu reakciju protiv svih oblika nasilja efikasnom kaznenom politikom, ali i otklanjanjem uzroka nasilja kroz izgradnju tolerantnog društva, prvenstveno putem obrazovnog sistema.

Ivo Vajgl, poslanik Evropskog parlamenta je govorio o *tradicionalnim nacionalnim manjinama i novim manjinama* kojih je svakim danom sve više zbog globalnih dešavanja koja stvaraju nove manjine i otvaraju nova pitanja u manjinskoj politici. Podsjetio je da je najznačajniji međunarodni dokument koji se tiče prava nacionalnih manjina Okvirna konvencija Savjeta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina.

Emir Adžović je predstavio *Zajednički projekat Evropske unije i Savjeta Evrope za promovisanje ljudskih prava i zaštitu manjina u jugoistočnoj Evropi* koji se realizuje u Crnoj Gori, Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Srbiji, Makedoniji i na Kosovu, u periodu od 1. jula 2014. do 26. decembra 2016. godine. Saopštio je da je Projekat usmjeren na uklanjanje prepreka u primjeni prava manjina kako bi pripadnici manjina svoja prava u potpunosti mogli uživati. Projekat polazi od činjenice da su iskustva i izazovi koji postoje na lokalnom nivou, uključujući ograničene resurse, vjerovatno veoma slični kod svih korisnika Projekta i da praktične mjere za povećanje kohezije i pristup manjinskim pravima koje se uspješno sprovode u jednoj opštini, mogu biti korisne i u drugim. Istakao je da postoje tri posebna cilja ovog Projekta:

- davanje podrške lokalnim samoupravama da podstiču politike i kapacitete za sprovođenje preporuka o manjinskim pravima u praksi u odabranim opštinama u regionu,
- prepoznavanje i razmjena dobrih praksi među opštinama i razvijanje prilagodljivih modela koje mogu da koriste i druge opštine u regionu i
- korišćenje dokaza sa lokalnog nivoa i preporuka iz izvještaja o monitoringu Savjeta Evrope da bi se pružila podrška zakonodavnim promjenama i promjenama politika na nivou centralnih vlasti.

Po završetku panel diskusija, učesnici Konferencije su bili u prilici da sa panelistima razmijene mišljenja o ključnim temama, kao i da iznesu mišljenja u vezi sa položajem i pravima manjinskih naroda.

U diskusiji su učestvovali i članovi Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore koji su istakli da je Crna Gora kao multietnička, multinacionalna, multikonfesionalna i multikulturalna država primjer u regionu, naglašavajući da su dijalog, tolerancija i razumijevanje osnovni instrumenti za postizanje stabilnosti i sklada.

Drugog dana Konferencije učesnike je pozdravio **Aleksandar Senić, predsjednik Odbora za evropske integracije Narodne skupštine Republike Srbije** koji je izrazio zadovoljstvo što je Narodna skupština Republike Srbije domaćin ovako važnoj Konferenciji. Upoznao je učesnike sa ulogom Narodne skupštine u procesu evropskih integracija i potvrdio opredjeljenje svih poslanika da svojim aktivnim učešćem doprinesu što skorijem okončanju procesa pridruživanja Evropskoj uniji. Razmjenu iskustava i saradnju zemalja Zapadnog Balkana ocijenio je veoma važnom za proces integracije zemalja Zapadnog Balkana. Istakao je da poštovanje prava manjina predstavlja demokratsku tekovinu kojom se mjeri prosperitet nekog društva i temu Konferencije ocijenio značajnom s obzirom da se odnosi i na dva najvažnija poglavlja u pregovorima za članstvo sa Evropskom unijom- Poglavlje 23 i 24.

Drugog dana Konferencije održane su panel diskusije na teme: *“Nacionalne manjine-proaktivni akteri socijalne kohezije”* i *“Iskustva zemalja Zapadnog Balkana u inkluziji manjina i drugih ranjivih grupa”*.

O nacionalnim manjinama kao proaktivnim akterima socijalne inkluzije govorili su Čaba Šogor, poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za građanske slobode, pravdu i unutrašnje poslove i prof. dr Tove Hansen Maloj, direktorica Evropskog centra za pitanja manjina iz Flenzburga.

Poslanik Čaba Šogor je istakao da je veoma važno da manjine budu zadovoljne u društvu, a socijalna kohezija izražava kvalitet socijalne saradnje i ne podrazumijeva asimilaciju. Socijalna kohezija je nešto čemu svi težimo, a podrazumijeva uspostavljanje dijaloga bez obzira na sve različitosti i spremnost za zajednički rad. Ocijenio je da su ljudi koji žive u državama sa visokim stepenom socijalne kohezije mnogo srećniji.

Prof. dr Tove Hansen Maloj, direktorica Evropskog centra za pitanja manjina iz Felnzburga je istakla da su u prošlosti svojstva i kompetencije nacionalnih manjina u pogledu socijalne kohezije često zanemarivani, uz podsjećanje da su postojali projekti tzv. kreativne Evrope koji su se bavili pitanjima kulturnog nasleđa etničkih manjina. Istakla je da manjine predstavljaju društveni kapital i doprinose integraciji Evrope i društvenoj koheziji. Manjine zahtijevaju svoja prava, ali su i proaktivni građani u svakom društvu.

Učesnici Konferencije iz Crne Gore, Republike Albanije i Republike Srbije predstavili su iskustva svojih zemalja u inkluziji manjina i drugih ranjivih grupa.

Tom prilikom, članovi Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore su predstavili normativni okvir i konkretne aktivnosti koje se preduzimaju u Crnoj Gori na planu inkluzije manjina i drugih ranjivih grupa, što je ocijenjeno veoma pozitivnim od strane ostalih učesnika Konferencije.

Poslanik doc. dr Srđa Popović je govorio o aktivnostima koje se u Crnoj Gori preduzimaju na promociji i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Naveo je da Ustav Crne Gore daje pravnu osnovu za promovisanje, jačanje i unapređenje zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda i potvrđuje obavezu Crne Gore da poštuje međunarodne standarde u tom kontekstu. Osim osnovnih ljudskih prava i sloboda, u cilju zaštite ukupnog nacionalnog identiteta, Ustav i zakoni Crne Gore manjinama daju i set dodatnih prava. Ustav u Dijelu drugom, u članovima 79 i 80 pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica jemči prava i slobode koja mogu koristiti pojedinačno i u zajednici sa drugima, a zabranjuje asimilaciju pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Podsjetio je da je država dužna da zaštiti pripadnike manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica od svih oblika nasilne asimilacije.

Istakao je da drugi dio Ustava sadrži 65 članova kojim se garantuju ljudska prava i slobode, građanska i politička, ekonomska, socijalna i kulturna, kao i prava manjina. Pored nacionalnog zakonodavstva kojim se garantuje poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, kao i prava manjina, Crna Gora je odredbom člana 9 Ustava utvrdila da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, te da imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drugačije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Kada je riječ o zakonodavnom okviru u ovoj oblasti, poslanik Popović je istakao da Zakon o manjinskim pravima i slobodama usvojen 2006. godine na bliži način uređuje set manjinskih prava i mehanizme za njihovu zaštitu. Zakon se odnosi na očuvanje nacionalnog identiteta manjina, tj. zaštitu od asimilacije manjina, kao i omogućavanje djelotvornog učešća manjina u javnom životu. Naglasio je da su pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica ravnopravni sa drugim državljanima i uživaju jednaku zakonsku zaštitu.

Poslanik Popović je naveo da se do kraja ove godine očekuje da će u skupštinskoj proceduri biti Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama. Osnovni razlozi za izmjene i dopune usmjereni su ka intervenciji u dijelu institucionalne podrške ostvarivanju manjinskih prava i sloboda, transparentnosti i efikasnosti procedura kojima se vrši raspodjela sredstava za realizaciju projekata namijenjenih aktivnostima značajnim za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i njihovih pripadnika u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta, kao i preciziranje statusa savjeta u odnosu na načela vršenja

nadzora nad njihovim radom u svojstvu sui generis tijela sa svojstvom pravnog lica i autonomijom u svom radu.

Kada je u pitanju Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, fokus izmjena je stavljen na sprečavanje objektivno mogućeg konflikta interesa, uvođenjem dvostepenosti kod odlučivanja o projektima koji se finansiraju iz sredstava Fonda i razdvajanjem upravljačke od poslovodne funkcije u samom Fondu.

Pored Zakona o manjinskim pravima i slobodama, pravni okvir kojim su regulisana prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica čine zakoni i drugi akti kojim se reguliše ostvarivanje prava iz pojedinih oblasti, kao što su obrazovanje, informisanje, kultura, upotreba jezika i pisma itd.

Poslanik Popović je istakao da je Zakon o zabrani diskriminacije sistemski zakon koji pruža osnovu i mehanizme za borbu protiv diskriminacije po bilo kom ličnom svojstvu. U martu 2014. godine usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije. Značajna izmjena Zakona odnosi se na uvođenje promocije jednakosti kao važne aktivnosti u cilju prevencije diskriminacije. Propisani su i novi oblici diskriminacije i to: uznemiravanje, seksualno uznemiravanje i rasna diskriminacija. Izmijenjen je i institut segregacije, na način što se konceptu dodaje termin „prisilno“, čime se definicija segregacije usaglašava sa standardima Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije (Preporuka broj 7). Takođe, precizirane su nadležnosti i ovlašćenja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore po pitanju diskriminacije. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije, kao poseban oblik diskriminacije, definisan je govor mržnje. Takođe, propisana je i kaznena odredba za govor mržnje. Definisan je rok po kojem lice može podnijeti antidiskriminatornu tužbu u roku od godinu dana od dana saznanja za učinjenu diskriminaciju, a najkasnije u roku od tri godine od dana učinjene diskriminacije. Takođe, uvedeno je tzv. „situaciono testiranje“, odnosno norma po kojoj tužbu može podnijeti lice i u namjeri da neposredno provjeri primjenu pravila o zabrani diskriminacije. Izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije propisane su kaznene odredbe za odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave i organu lokalne samouprave kod obaveze vođenja i dostavljanja evidencija, kao i zaštitne mjere čije propisivanje je izostalo u Zakonu iz 2010. godine.

Veoma važan Zakon u ovoj oblasti je Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, čije su izmjene i dopune usvojene 18. jula 2014. godine, a ključne izmjene ovog Zakona predstavljaju unapređenje postojećeg teksta u odnosu na pitanja koja se odnose na izbor, imunitet, kompetentnost i finansijsku nezavisnost Zaštitnika.

Govoreći o manjinskoj politici, poslanik doc. dr Srđa Popović je istakao da strateški okvir manjinske politike u Crnoj Gori predstavlja Strategija manjinske politike 2008-2018 godina, kojom se garantuje zaštita manjina, naročito u oblastima obrazovanja, kulture, pristupa informacijama i upotrebe jezika manjinskih naroda.

Podsjetio je da je Crna Gora ratifikovala Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina i Evropsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima.

Upoznao je učesnike Konferencije da se zaštitom prava i unapređenjem položaja manjina u Crnoj Gori bavi nekoliko veoma značajnih institucija i organa, kao što su Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, u Skupštini Crne Gore stalno radno tijelo - Odbor za ljudska prava i slobode, zatim samostalna i nezavisna institucija Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, savjeti manjinskih naroda, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina. Važno je djelovanje svih ovih institucija pojedinačno, ali i njihova saradnja radi postizanja zajedničkog cilja, a to je zaštita prava pripadnika manjinskih naroda.

Istakao je da su tokom 2013. godine održane elektorske skupštine za manjinske nacionalne savjete, nakon čega su konstituisani i u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava registrovani: Albanski, Bošnjački, Muslimanski, Srpski, Romski i Hrvatski manjinski nacionalni savjet.

Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina je ustanova koju je osnovala Vlada Crne Gore sa ciljem unapređenja manjinskih prava u oblasti kulture i afirmacije multikulturalizma kao jedne od temeljnih vrijednosti savremene Crne Gore.

Sistem obrazovanja je usmjeren na integraciju manjina, uz očuvanje njihovog identiteta. Promovisanje međusobnog razumijevanja i tolerancije ogleda se u koncipiranju obaveznih i izbornih predmeta. Predmetni programi za potrebe obrazovanja sadrže teme iz oblasti istorije, umjetnosti, književnosti, tradicije i kulture manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice. Pored sadržaja uključenih u redovne predmetne programe, na raspolaganju je mogućnost da kroz 20% otvorenog sadržaja prepoznaju specifičnosti u smislu nacionalne kulture, istorije, umjetnosti. Nastava na albanskom jeziku organizovana je na svim nivoima obrazovanja, od predškolskog do visokog.

Poslanik doc.dr Srđa Popović je saopštio da Ministarstvo kulture nastavlja sa implementacijom medijske regulative kroz različite mjere za ostvarivanje i unapređenje prava na informisanje pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih zajednica na svom jeziku. U okviru informisanja pripadnika manjinskih naroda putem štampanih medija u Crnoj Gori najveći broj se izdaje na albanskom jeziku, a zastupljeni su srpski, hrvatski, romski i bosanski jezik. Ukupan broj emisija radija Crne Gore na manjinskim jezicima u 2013. godini je bio 753. Ukupno minuta programa 12.735. TV Crne Gore je u 2013. godine realizovala 312 emisija na jezicima manjinskih naroda i drugih nacionalnih manjina, sa ukupno 5.015 minuta programa.

Učešće ili zastupljenost pripadnika manjina u političkom i javnom životu Crne Gore ima uporište u postojećem zakonodavstvu. Ustav Crne Gore u članu 79, tačka 9 i 10 jemči pravo na autentičnu zastupljenost pripadnika manjina u Skupštini Crne Gore i skupštinama jedinica lokalne samouprave u kojima čine znatan dio stanovništva, shodno principu afirmativne akcije, kao i pravo na srazmjernu zastupljenost u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave. Princip afirmativne akcije definisan je izbornim zakonodavstvom, a izmjene Zakona o izboru odbornika i poslanika iz marta 2014. godine dodatno su regulisale ovu oblast.

Član Odbora za ljudska prava i slobode, doc.dr Srđa Popović je upoznao učesnike Konferencije sa aktivnostima Odbora za ljudska prava i slobode, navodeći da su one bile brojne u proteklom periodu. Pored razmatranja Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica koji Vlada Crne Gore, u skladu sa članom 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, podnosi Skupštini Crne Gore, a putem koga se članovi Odbora upoznaju sa politikom zaštite manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, kako u normativnom dijelu, tako i po pojedinim oblastima društvenog života, značajnim za zaštitu manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Odbor se bavio i pojedinim segmentima zaštite manjinskih prava.

S tim u vezi, Odbor za ljudska prava i slobode na 58. sjednici održanoj 15. decembra 2011. godine održao je Konsultativno saslušanje na temu: "Razmatranje modela organizacije, funkcionisanja i načina raspodjele sredstava Fonda za manjine".

Odbor za ljudska prava i slobode na Konsultativnom saslušanju je u skladu sa članom 73 Poslovnika Skupštine Crne Gore donio Odluku o formiranju Radne grupe za izradu akata o radu Fonda za manjine koja je imala zadatak da odredi:

- broj članova Upravnog odbora Fonda za manjine,
- postupak za izbor članova Upravnog odbora,
- kriterijume za izbor članova Upravnog odbora,
- mjerljive i objektivne kriterijume po kojima će se moći jasno utvrditi kvalitet projekata prilikom donošenja odluke o raspodjeli sredstava i model, mehanizme i kriterijume za praćenje i evaluaciju odobrenih projekata.

Po okončanju rada Radna grupa je sačinila Izvještaj o radu koji je Odbor za ljudska prava i slobode razmotrio i prihvatio na 72. sjednici Odbora, održanoj 30. maja 2012. godine, a Odbor je većinom glasova zaključio da Izvještaj o radu Radne grupe dostavi rukovodstvu

Skupštine- Kolegijumu Predsjednika Skupštine i nadležnom Ministarstvu za ljudska i manjinska prava na upoznavanje i dalji postupak.

Odbor za ljudska prava i slobode, kao nadležni odbor, razmatra i Izvještaj o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava koji Fond podnosi u skladu sa članom 12 Odluke o osnivanju Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Odbor je razmotrio Izvještaj o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2012. i Izvještaj o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2013. godinu.

Takođe, u skladu sa Planom aktivnosti Odbora, Odbor je razmotrio Izvještaj o radu Centra za razvoj i očuvanje kulture manjina Crne Gore za 2011. i 2012. godinu, kao i Plan rada ove institucije za 2012. i 2013. godinu. Odbor je ocijenio da Centar svojim aktivnostima u značajnoj mjeri doprinosi unapređenju manjinskih prava u oblasti kulture i afirmaciji multikulturalizma kao jedne od temeljnih vrijednosti savremene Crne Gore. Istaknuto je da Centar, kao jedina takva institucija u regionu, svoje aktivnosti usmjerava na afirmaciju kulture manjinskih naroda, njenu osobenost, vrijednost i značaj, a promovisanje, podsticanje, čuvanje i razvoj kulture manjina realizuje organizovanjem raznih manifestacija, okruglih stolova, radionica i prezentacija.

Odbor za ljudska prava i slobode prati ostvarivanje prava pripadnika manjinskih naroda i razmatranjem godišnjeg Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore koji sadrži i informacije o pravima pripadnika manjinskih naroda i problemima sa kojima se ova populacija suočava, kao i ocjenu stanja i preporuke za unapređenje.

Takođe, svake godine Odbor za ljudska prava i slobode, kao zainteresovano radno tijelo, razmatra Predlog zakona o budžetu Crne Gore za narednu godinu i tom prilikom Odbor se bavi razmatranjem predloga budžetskih sredstava za potrošačke jedinice koje su u fokusu njegovog interesovanja, i to: Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava i Centar za razvoj i očuvanje kulture manjina.

Odbor sagledava realne mogućnosti za finansiranje ovih institucija i daje svoje mišljenje o Predlogu zakona o budžetu Crne Gore, u dijelu koji se odnosi na navedene potrošačke jedinice, uzimajući u obzir sve aktivnosti koje su ove institucije u obavezi da realizuju shodno zakonskim propisima, ali i tekućim aktivnostima, a vodeći računa i o ukupnoj ekonomskoj situaciji u zemlji.

Poslanik prim. dr Izet Bralić, član Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, upoznao je učesnike Konferencije sa aktivnostima realizovanim u cilju rješavanja statusa raseljenih i interno-raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na pripadnike Roma, Aškalija i Egipćana koji žive u Kampu Konik I i II.

Istakao je da je 11. novembra 2014. godine počela izgradnja prve zgrade iz kompleksa namijenjenog raseljenim i interno raseljenim licima na Kampu Konik i da će se do ljeta naredne godine obezbijediti pet stambenih jedinica, sa po deset stanova različite veličine. Cilj Regionalnog stambenog programa, u okviru koga je počela gradnja stanova u Kampu na Koniku, je obezbjeđenje trajnih stambenih rješenja za raseljene i interno raseljene osobe iz četiri države bivše Jugoslavije. Izgradnju stanova finansirala je EU u iznosu od 1,7 miliona eura iz IPA fondova. Kroz Regionalni stambeni program početkom 2015. godine biće izgrađeno oko 120 dodatnih stanova na ovom mjestu. Skoro 28 miliona eura će biti uloženo u obezbjeđivanje stambenih jedinica u Crnoj Gori, od čega su međunarodni donatori obećali 24 miliona. Paralelno sa izgradnjom stanova EU finansira i projekat socijalne inkluzije za stanovnike Kampa Konik, čiji je cilj poboljšanje pristupa zdravstvenoj njezi, obrazovanju i zapošljavanju.

Prethodno, 7. oktobra 2014. godine Ministar rada i socijalnog staranja u Vladi Crne Gore, Predrag Bošković i predstavnik Banke za razvoj Savjeta Evrope, Stefan Selen potpisali su Sporazum o donaciji u vrijednosti od 9,9 miliona eura za izgradnju stambenih jedinica za 120 porodica u Podgorici i 68 starih osoba koje će biti smještene u Domu starih u Pljevljima. Tom prilikom predstavnik Banke za razvoj Savjeta Evrope se zahvalio crnogorskim kolegama na aktivnostima koje su preduzeli u cilju rješavanja stambenog pitanja raseljenih, naročito predstavnicima opština u kojima će se realizovati dva projekta. Istakao je da je ovo težak posao, ali motivisanost crnogorskih institucija koje realizuju Regionalni stambeni program omogućiće da se poboljšaju uslovi života raseljenih. Tom prilikom, i Šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Mitja Drobnič pohvalio je napredak Crne Gore u rješavanju pitanja raseljenih osoba.

Regionalnim stambenim programom će se obezbijediti rješavanje stambenog pitanja raseljenih lica izgradnjom 907 stambenih jedinica, isporukom građevinskog materijala za 120 stambenih jedinica, izgradnjom 60 montažnih kuća i 68 smještajnih jedinica u Domu starih u Pljevljima.

Poslanik Bralić je istakao da je ovo poslednjih dana epilog velikog rada i zalaganja za trajno rešavanje položaja izbjeglih i raseljenih lica koji je uložila Vlada Crne Gore s ciljem da se pitanje raseljenih i interno raseljenih osoba u Crnoj Gori zatvori do kraja 2016. godine.

Saopštio je da je Crna Gora čvrsto opredijeljena da pruži pomoć i podršku izbjeglim i raseljenim licima, u skladu sa najvišim principima međunarodne zaštite, što potvrđuje i kontinuitet pozitivnih ocjena u godišnjim izvještajima Evropske komisije o napretku, što je slučaj i sa ovim od oktobra 2014. godine.

Imajući u vidu da je Strategijom za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica sa posebnim osvrtom na oblast Konik 2011.- 2015. godina, rješavanje pravnog statusa definisano je kao najvažnije, jer je to osnov za rješavanje svih drugih prava raseljenih i interno raseljenih lica, u Skupštini Crne Gore četiri puta je produžavan rok za podnošenje zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka raseljenim i interno raseljenim licima, što dovoljno govori o spremnosti crnogorskih vlasti da izađu u susret ovim licima. Sada je rok produžen do 31. decembra 2014. godine.

Poslanik Bralić je podsjetio je da su Akcionim planom trajnog rješavanja pitanja interno raseljenih lica koja borave u Kampu Konik I i II koji je Vlada Crne Gore donijela 17. februara 2011. godine, utvrđena dva načina trajnog rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica, i to: integracija kroz pristup statusu stranca sa stalnim nastanjenjem i korišćenje prava na dobrovoljni povratak.

Naglasio je da o aktivnostima Crne Gore na rješavanju položaja izbjeglica i raseljenih lica i njihovog uključivanja u crnogorsko društvo najbolje svjedoči i ocjena šefice Kancelarije UNHCR-a u Crnoj Gori, Indumathi Mohandas, septembra 2014. godine, po završetku njene misije u Crnoj Gori. Ocijenila je da se Crna Gora može smatrati primjerom u regionu kada je riječ o nacionalnom angažovanju i posvećenosti pitanjima rješavanja statusa izbjeglica i raseljenih lica, kao i njihove integracije u crnogorsko društvo. Istakla je da je stanje u ovoj oblasti značajno poboljšano na zakonodavnom, dokumentacionom, projektnom i infrastrukturnom planu. Vlada Crne Gore, u saradnji sa drugim državama regiona, nastoji da nađe održiva rješenja za izbjeglice koje su dobrovoljno pristale da se vrata u države porijekla.

Takođe, Vlada Crne Gore je Uredbom o načinu ostvarivanja prava raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori, čija je primjena do 30. juna 2015. godine, utvrdila da raseljena lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljena lica sa Kosova, koja borave u Crnoj Gori, do sticanja statusa stranca sa stalnim nastanjenjem u skladu sa Zakonom o strancima, ostvaruju pravo kao crnogorski državljani, između ostalog, i pravo na rad i zapošljavanje i ostvarivanje prava iz osiguranja od nezaposlenosti u skladu sa propisima iz oblasti rada i zapošljavanja, osim ako je posebnim zakonom kao uslov predviđeno crnogorsko državljanstvo.

Uz to, donešen je Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti, Zakon o socijalnom stanovanju i Zakon o legalizaciji neformalnih objekata. Takođe, ova lica imaju pravo na obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalna davanja i druga, kao i crnogorski građani, sem prava glasa.

Aktivnosti Vlade Crne Gore usmjerene su i na intenziviranje bilateralne saradnje sa zemljama porijekla, posebno sa Vladom Republike Kosovo. Takođe, postoji direktna komunikacija sa raseljenim i interno raseljenim licima na terenu, kroz informativne kampanje i organizovane odlaske u zemlje porijekla, u cilju pribavljanja ličnih dokumenata neophodnih za regulisanje statusa.

Rezultat toga je povratak 13 porodica sa 67 članova, tokom septembra mjeseca ove godine u opštinu Klina Republike Kosovo. Za realizaciju ove aktivnosti Vlade Crne Gore i Republike Kosovo su imale podršku institucija EU i UNHCR-a.

Iako je u narednom periodu prioritet u rješavanju stambenih problema raseljenih i interno raseljenih lica i trajno rešavanje pitanja Kampa Konik I i II, Crna Gora će nastaviti da sprovodi aktivnosti na poboljšanju socijalno-ekonomskog položaja izbjeglih i raseljenih, s posebnim akcentom na obrazovanje djece interno raseljenih osoba iz romsko- egipćanske populacije.

Istakao je da preko 90 odsto djece iz Kampa Konik ide u školu i da im je obezbijedena zdravstvena zaštita, kao i crnogorskim državljanima. Smatrajući da je adekvatno obrazovanje ključno za punu integraciju u crnogorsko društvo, Crna Gora značajnu pažnju pridaje upravo ovoj oblasti.

Prema informacijama Crvenog krsta Crne Gore u obrazovnom sistemu na području Podgorice trenutno se nalazi 463 RAE učenika, a 146 pohađa aktivnosti Crvenog krsta predviđene za djecu predškolskog uzrasta.

I na kraju, poslanik Bralić je istakao da Crna Gora može biti ponosna na postignute rezultate u ovoj oblasti, imajući u vidu da se u poslednjih dvadeset godina Crna Gora suočila sa prilivom izbjeglih i raseljenih lica sa prostora bivše Jugoslavije, što je posledica ratova na području bivše Jugoslavije, a da je u periodu 1998. i 1999. godine Crna Gora na svojoj teritoriji imala oko 140 hiljada izbjeglih i raseljenih, prije svega sa Kosova, što je u tom trenutku predstavljalo četvrtinu njenog stanovništva.

Interparlamentarna konferencija „Građansko zastupanje i političko učešće nacionalnih i etničkih manjina” ocijenjena je veoma uspješnom od strane svih učesnika. Istaknuto je da organizovanje ovakvih događaja, nastavak saradnje među zemljama regiona, razmjena mišljenja, kao i saradnja sa Evropskim parlamentom predstavljaju veoma važan korak na putu evroatlanskih integracija zemalja regiona i u tom cilju izraženo je očekivanje od svih učesnika Konferencije da će se u narednom periodu nastaviti organizovanje sličnih događaja.

FOTO GALERIJA

SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković

Prilog:

- 1) Program Interparlamentarne konferencije "Građansko zastupanje i političko učešće nacionalnih i etničkih manjina", održane 20. i 21. novembra 2014. godine u Narodnoj skupštini Republike Srbije i
- 2) Spisak učesnika Interparlamentarne konferencije "Građansko zastupanje i političko učešće nacionalnih i etničkih manjina", održane 20. i 21. novembra 2014. godine u Narodnoj skupštini Republike Srbije

Interparlamentarna Konferencija

„Građansko zastupanje i političko učešće nacionalnih i etničkih manjina“

sa poslanicima Evropskog parlamenta i poslanicima parlamenata zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU

Beograd

20-21. novembar 2014. godine

Narodna skupština Republike Srbije

Mala plenarna sala, Trg Nikole Pašića 13, Beograd

PROGRAM

Kontakt: g-din Thierry Jacob thierry.jacob@ep.europa.eu +32 2 28 42277
Evropski parlament, Direktorat za podršku demokratiji, Jedinica za pretpristupne aktivnosti

Četvrtak, 20. novembar 2014. godine

Zajedničko predsjedavanje Konferencijom:

g-din Meho Omerović, predsjednik Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije i g-din Čaba Šogor (Csaba Sogor), poslanik Evropskog parlamenta

10:00-14:30 *Sekretarijat: Organizacione i logističke pripreme*

14:30-15:00 Dolazak i registracija učesnika

15:00 **Otvaranje konferencije**

15:10- 15:40 **Uvodni govori:**

NJ.E. Maja Gojković, predsjednica Narodne skupštine Republike Srbije

g-din Ivo Vajgl (Ivo Vajgl), poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za spoljne poslove Evropskog parlamenta

15:40-16:40 **Nacionalne i supranacionalne garancije- Ustavne norme i izborni sistemi, njihovo tumačenje i praksa**

prof. Đovani Pogeski (Giovanni Poggeschi), Univerzitet u Salentu, Italija

g-din Pal Čaku (Pal Csaky), poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za građanske slobode, pravdu i unutrašnje poslove Evropskog parlamenta

Pitanja i rasprava

16:40-17:10 Pauza

17:10-18:20 **Više od zaštite: promovisanje pomirenja, sprečavanje prijetnji po bezbjednost-od mirnog suživota do integrisanih građana**

g-din Meho Omerović, poslanik, predsjednik Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije

g-din Ivo Vajl (Ivo Vajgl), poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za spoljne poslove Evropskog parlamenta

g-din Emir Adžović, koordinator Zajedničkog projekta Evropske unije i Savjeta Evrope za promovisanje ljudskih prava i zaštite manjina u jugoistočnoj Evropi

Pitanja i rasprava

18:20-18:30 Zaključci

18:30-19:15 Obilazak zdanja Doma Narodne skupštine Republike Srbije, uz vodiča

19:15 Odlazak u restoran, autobus će čekati ispred zgrade

20:00-22:00 Zvanična večera koju priređuje Maja Gojković, predsjednica Narodne

skupštine Republike Srbije (samo uz pozivnicu- Klub poslanika, Tolstojeva 2)

Petak, 21. novembar 2014. godine

Zajedničko predsjedavanje Konferencijom:

g-din Meho Omerović, predsjednik Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije i g-din Pal Čaku (Pal Csaky), poslanik Evropskog parlamenta

08: 45 Dolazak učesnika

09:00-09:15 **Obraćanje g-dina Aleksandra Senića, poslanik, predsjednik Odbora za evropske integracije Narodne skupštine Republike Srbije**

09:15-10:20 **Nacionalne manjine- proaktivni akteri socijalne kohezije?**

g-din Čaba Šogor (Csaba Sogor), poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za građanske slobode, pravdu i unutrašnje poslove Evropskog parlamenta

Prof. dr Tove Hansen Maloj (Tove Hnasen Malloy), direktor Evropskog centra za pitanja manjina, Flensburg

Pitanja i rasprava

10:20-10:50 Pauza

10:50-12:20 **Rasprava na temu iskustava zemalja Zapadnog Balkana i Turske u inkluziji manjina i drugih ranjivih grupa**

Poslanici Evropskog parlamenta i poslanici parlamenata zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU, uz učešće predstavnika Savjeta nacionalnih manjina Srbije i predstavnika organizacija civilnog društva

Pitanja i rasprava

12:20-12:30 Zaključci

12:45 Ručak sa samoposluživanjem, priređuje ga Evropski parlament (Samo uz pozivnicu- Restoran Narodne skupštine Republike Srbije)

Završetak Konferencije

Interparlamentarna Konferencija

„Građansko zastupanje i političko učešće nacionalnih i etničkih manjina“

sa poslanicima Evropskog parlamenta i poslanicima parlamenta zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU

Beograd

20-21. novembar 2014. godine

Narodna skupština Republike Srbije

Mala plenarna sala, Trg Nikole Pašića 13, Beograd

SPISAK UČESNIKA

Evropski parlament

g-din Ivo Vajgl, poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za vanjske poslove

g-din Pal Csaky, poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za građanske slobode, pravdu i unutrašnje poslove

g-din Csaba Sogor, poslanik Evropskog parlamenta, član Odbora za građanske slobode, pravdu i unutrašnje poslove

g-din Thierry Jacob, administrator, Jedinica za pretpristupne aktivnosti

g-đa Dorota Jongman, asistent, Jedinica za pretpristupne aktivnosti

Narodna skupština Republike Srbije

g-đa Maja Gojković, predsjednica Narodne skupštine Republike Srbije
g-din Meho Omerović, predsjednik Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
g-din Aleksandar Senić, predsjednik Odbora za evropske integracije
g-đa Gordana Čomić, potpredsjednica Narodne skupštine Republike Srbije, član Odbora za evropske integracije
g-đa Vesna Marković, član Odbora za evropske integracije
g-đa Dušica Stojković, član Odbora za evropske integracije
g-din Dragan Šormaz, član Odbora za evropske integracije
g-din Ivan Bauer, član Odbora za evropske integracije
g-din Ninoslav Girić, član Odbora za evropske integracije
g-đa Irena Aleksić, član Odbora za evropske integracije
g-đa Sabina Dizdarević, član Političke grupe SDA Sandžak
g-đa Biljana Stošić –Ilić, član Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
g-đa Zlata Đerić, član Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
g-đa Milanka Jevtović- Vukojičić, član Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
g-đa Elvira Kovač, član Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
g-đa Ljiljana Malušić, član Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
g-đa Ljibuška Lakatoš, član Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
g-đa Aida Ćorović, član Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
g-đa Aleksandra Jovanović, viši savjetnik, Odbor za evropske integracije
g-đa Rajka Vukomanović, sekretar Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
g-din Aleksandar Đorđević, sekretar Odbora za evropske integracije

Parlament Albanije

g-đa Hysi Vasilika, član Odbora za pravna pitanja, državnu upravu i ljudska prava
g-din Ulsi Manja, član Odbora za pravna pitanja, državnu upravu i ljudska prava
g-din Nard Ndoka, član Odbora za pravna pitanja, državnu upravu i ljudska prava
g-din Tahir Muhedini, član Odbora za pravna pitanja, državnu upravu i ljudska prava
g-din Iva Seseri, savjetnik, član Odbora za pravna pitanja, državnu upravu i ljudska prava

Skupština Crne Gore

g-din Srđa Popović, član Odbora za ljudska prava i slobode
g-din Izet Bralić, član Odbora za ljudska prava i slobode
g-đa Sonja Jokić, saradnik u Odboru za ljudska prava i slobode

Evropska služba za spoljne aktivnosti

g-din Oscar Benedikt, zamjenik šefa Delegacije Evropske unije u Srbiji
g-din Luca Bianconi, šef Političkog sektora u Delegaciji Evropske unije u Srbiji

Savjet Evrope

g-din Emir Adžović, koordinator Zajedničkog projekta Evropske unije i Savjeta Evrope za promociju ljudskih i manjinskih prava u Jugoistočnoj Evropi

Pozvani eksperti

prof. dr Giovanni Poggeschi, Univerzitet u Salentu, Italija

prof. dr Tove Hansen Malloy, direktorica Evropskog centra za manjinska pitanja, Flensburg